

Gondich betoren
 Du belet van dueghden
Helet van dueghden
 Duuels
 Ja sondich betoren
Gondich
 ligdijn noch al in uwen nest en lolt
belet
 Neen ic duuel wat hebdi veren
Gondich
 Du belet van dueghden
belet
 Ja sondich betoren
Gondich
 Coompt vute dat yhi moet x more
belet
 Wat duuel hoe stadi dus en yrolt
Gondich
 Du belet van dueghden
belet
 Ja sondich betoren
Gondich
 ligdijn noch al in uwen nest en lolt
belet
 Wat y her yaens
Gondich
 Wy wordden yheplaitebolt

Dat es t' spel vanden hei
hgen sacramente van
der myndber baet

Van lucifer comet see ut scatte
alst zall dat duchtich

belet

Wat duuel es datte
Ic springhe van vare uit den helle

sondich

naer salas beuende y heheel helle
Wort een dunct honden dat voloren
gheleit vanden geyruysten man vrom
hoe sullen wijn dit aen boert gaen lof

belet

Wat eest netter
sondich

Moet ment v al seggen
yhn weter wel vriant vooudnt vuten
seyt hoere sone hebont alvergheten
tybeene dichter melberbaert verborgh
dier de ganse helle af in sorgen es
ons vlaene sal al syn sonder suuele
wordet vonden

belet

Neent seg diuele
theest soe langhe liden moei geleg
sondich

Ian bautein es deaber op wegen
met twee vrouwen armen stanen

Ende sy sullen der ontrent gaen gauen
sy sullen vinden alsoe uch ducate
belet

Greet hem den hals sonder groot geruchte
so sal lucifer gresschen vrechden
sondich

Poetet yhn duuel belet van duechden
het behoert v toe
belet

Ten es myn werck niet

sondich
Ic en hebto gheen macht
belet

Ic en ben soe sterck niet
myn pooten en macht ick aen mij stelren
sondich

Lucifer sal ons die leden breken
wort gheuonden dit heilich sacrament
Want tes god selue
belet

In sondich serpent
mit houen des wouts soe beuit
sondich

Van vare mynen gheest so gheuit
belet

Oft ic de ke hadde sta ic en scudde

29

sondich
 Daer om en belet ghint niet helsch
 ghi soudet mz recht doen ulven nam
 es belet van duechden
 belet
 Nort meerder blame
 myn tacht es my alte mael benom
 sondich
 Dat sal ons swaecht op comen
 Wordet gheuonden
 belet
 Ic duchts inder waerheit
 sondich
 Ic ben oerspronck dat daer seit
 als sondich betoren hoe ic nochtan
 daer met ghehouden en tan
 ghi soudet belvaren biden bloede
 belet van duechden
 belet
 Och ick verwoede
 ic en hebs de macht niet helsch vian
 sondich
 Hulpe hi heeft die scuppe inde hant
 ziet en grauen
 belet
 Sieten deluen

sondich
 Wilt houdt moet langhe ome weluen
 hi saelt vinden
 belet
 Nort soe mismaet
 sondich
 Duiele hi esser soe hi dat Raet
 ic niet aen derde want myn oeghen
 die staeren my
 belet
 Ic en kans niet ghe dooghen
 De grotte soetheit vanden moere
 quelt my helsch gheest
 sondich
 Nort valstch voere
 het sal vonden syn byden maectallen
 belet
 Vliegen von ter helsch concallen
 von en hebben anders niet dan des natere
 sondich
 Berghen von ons hier ergens Int watere
 alst past doen von niet tempeste
 een sup verdriekien
 belet
 Wech lechke beeste
 nemant sal dit misual betalen

sondich
 liegenvondt noch sonder dralen
 al wordt dit sacrament gevonden
 von sullen noch veel quaets doe bren
 Jan bautoen
 O godlycht discrete
 vrouwe
 o opperste goetheit
 vrouwe
 Noyt soete spacie
 Jan
 Noyt meerder soetheit
 vrouwe
 Hoe vrechet hier dus
 n vrouwe
 Noyt sulcken vondere
 Jan
 Hier moet vme wat liggen onder
 daert dus om Piet
 vrouwe
 Seker dat moet sijn
 vrouwe
 Ten pleecht ymers dus niet te wesen
 vrouwe
 Es eenen koet om af te genesen
 vrouwe

Noyt haer dat my toe en ghenoechde
 I can
 Alsoe haest als ic my om grauen poechde
 In desen moer see haddic den voech
 I vrouwe
 Vervlaer en ic
 n vrouwe
 Hoe doe ic dicht
 des van ontplooch ziele ende herte
 om de soete here
 Jan
 Weth alle smerte
 Dit ygrauen en mach mi niet horen
 I vrouwe
 Wat sie ic daer hilt moer verspieten
 ic sacher een dinct dat seer clae es
 n vrouwe
 Hoe dedick dicht
 Jan
 Je merche dat waer es
 des en haddic noyt druecht zoe groot
 hier leit mit moer een hostie een broot
 Zuuer onbesmet gheheel onbeulert
 vander eorden daert niet was gheest
 Wat sal ons hier app geuallen
 I vrouwe

Wy bent doch verstrekt met allen
Wanen doomp des hostie hier i den

"Vrouwe

O heilich broot van groter verde
Duer dat wy desen voorlic ontfaen
Ian

Wie mach oock vert hebben gedrag
hem hem te werpen die heeft gesam
Ic saelt met oetmoede op vapen
Vander eorden alsoet behoert
Och wat meer ic hoogste consoort
Wat heb sondich mensche bedreuen

"Vrouwe

Hoe soe Ian bautoen

"In

Dijn leden beuen
god moet mi vergeuen dz ic op nam

"Vrouwe

Waer omie Ian

"ian

Och ghi vrouwen loffsam
alsoe haest alijt qua in myn hand
Wordet bloemende aen elcken cant

laeten wachtermen

"Vrouwe

Latet ter stont vissen nedere

Ghiesghet selue voor oghen naect
laten wachtermen

"Vrouwe

**Wat heb dy ghemaect
latet ter stont vissen nedere
ian**

Doch siet het valt inde stat wedere
Daet alde eerst werf myne lach
nort wonderlicher teeken ic en sach
bestaemt poogte mi hner te wandelen

"Vrouwen

Ten betaemde v met te handelen
Want tes waerachtich een sacrament
god ende mensche
ian

Tes waer ic liendt
Dus vergeuisse biddic op myn lamen
Dit heilich sacrament
"Vrouwe

Ghenade moet v ghesien
Dat biddic den almoyende hee
ian

Dweerdich sacrament ic doe v cere
als god ende mensche volmaect waerachtich
"Vrouwe

Ooff heilich sacrament en trachth
 Welt hier wonderlicke teeken doet
I vrouwe
 Ooff heilich sacrament al een bloet
 Alt van bautoen had inde handt her
Jan
 Och wanen toomdu In slant her
 Al mechtich god ghebenedyt
I vrouwe
 Is soe stone ende suuer als ylm sydt
 Al en hadden maer int moer geweest
 Eenen dach oft twee
I vrouwe
 Vor waer dat eest
 Ses louen Wyn v met groter mynen
Jan
 Och vrouwen wat sullen Wyn begynn
 Hoe sullen Wyn nu leggen te werck
 Met den sacramento
I vrouwe
 Oft ic liep inde kercke
 Aen den prothiaen op de menbaet
 En deden hier comen onghespact
 Hem vertellende alle de dnythen
 Vanden sacramento
Jan

Sport v dan gheringhe
 Op dat hi selue sie metten ooghen
 Heet gheschiet es
I vrouwe
 Ich sal sijn poeghen
 Myn beenen en sal ic niet sparen
 Daer niet adren
I vrouwe
 Y moet bewaren
 Dic heilich sacrament van miraculen
Jan
 Soetheit soet bouen alle trahelen
 Vleesch ende bloet mensche ende god
 Der ingelen vriught int hemels glood
 Der menschen spisse heilich voetsel
 In bunterste des sondes behaetsele
 Dan so veel trachten in syn beslooten
 Wie heeft v hee in deerde ghesloten
 Och tes een sonde groot ongemeten
 Wie heuet ghedaen
I vrouwe
 Wie sout weeten
 Mueyheit dic dwerc gedaen heeft
 Lent int deerde
Jan
 Dic hem in mesgaon heeft

Ic duchts het sal hem luttel vromen
    ¶ Vrouwe

Tes misselinc oit haet hier es comen
quam misschien by gods wille
hier inden moer.

¶ Jan
Wij zwighen von al stille
god weet hoe dat die salie gesaet es
Want ons orcondich trecht bedietes
sae en willen wi ons niet niet moer
Dit sacrament sonder vermoeven
saedt ons los ende eere sterck sprake
heden meer en sal ic hant een bech
soe sin verhueght al myn gedachten
maer laet ons na den prochnaen ill

¶ Vrouwe
Och lieue hee wilt blismoets syn
al myegden bloots haost en beruost
Sal mogende god saelt vlonen
tsacrament sullen wi v thonen
alsoet von inden moer he bben bond
van jan hantden hen ic hier gesond
met goeden wille sonder sineken
nont en was gesien schoonder trecht
ghnsult waer vnden myndetlare
en twyfels niet

De prochnaen

In godlycche gracie
vermacht veel meer dat wetic wel
Ius alle twyfel vergetic siel
ten sacramente gaende inden moer
wolt maect van vrecheden een bevoeg
om dat sibanden sacramente hebbē vrouwe
met hoopen si ons nac gelopen comen
om dat elc soude syn een weetere
van deser gracie

¶ man

Alsoe veel te betere
oft namaels quaem te verantworden
Ius gaen wi met soeten acorden
Denotelijc sonder red te draelen
om dit heilich sacrament te halen
Soe synder hooghe werdicheit dient
Want tes god selue

De prochnaen

Hi segt waer vrient
dat moegen wi gelouen Int ghemene
al en waert maer aen d bloeden alleene
Welc de vrouwe zeye int openbaer
Van ons allen

¶ Vrouwe
Heere tes waer

Daer Willen wy drie kinderhaerheit
ghenoeg toe doen
Iman

Tes Wel ghesiet
met meer en mochten aend begyn

Prothiaen

Wij kinderen met deser blinder moe
syn wy getomen sonder vrouwe
bi Jan hantoen ende dander vrouwe
die op haer kamen liggen mynne
voort sacramet

Iats ons allen simlic

Ius gaen wy hem bi met veuer

Jan

Willecomen vader vol excellengie
Die deuoteliot tot onsen weensche
thelich sacrament god en mensche
toompt besoeken ende visiteren
welc wy b immelyc presenteren
Want wy met een weet te besta
nae syn Weerde

Prothiaen

Ihn segt goede redene
tybelinc ghesae me ond eshemel
maet in p'senien van allen volcke

op dat Ihs bet gedrechen tallen stonden
segts ons hoe thint hier hebt gheuonden
en wat thiner aen ghesien hebt te gadere
als goey kersten lien

Jan

Wel trouwen vader
hier grauende groote soetheit besessende
mz der scuppen den moer op heffende
alsoot god wilde tot synnder werde
soe segt dese hostie liggen in derde
ende die op nemende met oetmoede
werdt sy in myn handt nat van bloede
Des ic hedroest was en bestaemt
hat ic weet wel dz niet en betaemde
te handelen dus dit bloet siende
gen sacramente oetmoet biende
lietis vallen dwelt vrese dede
Soen bielt weder in die selue stede
Want gheleghen hadde te voeren
in dit aensiende vader vertoren
en deser vrouwen om b ghegaen
met groter haesten

Prothiaen

Iats Wel ghedaen
Ius heffuet op sonder versaghen
ende saelt in ons kerche draghen

ter meulverbaet op dat night daer
verren ende louen mach hier naer
Ick hoop mincklyc noch wesen sal
blinde cropelen siecken genesen sal
Siet aemroepen met caritataten

I man

Van vreugden het ic mi hoe gesla
ons groote salicheit zomden hie

Prochainen

O heilich sacrament hoe toemond
Int moer liggende dus ewelich
Och kinden god ontfermelic
Toont hier by v dwelt waerachtig
Dz hi in allen steden. eue machts
oock bewonst hi die desen moer ze
al voort ontfaen in een huyt bat
theylich sacrament nochtans mid
en mach hem gheen corruptie geset
Exempel sieden aen dit sacrament
Soeke geheet. leindt soon en onge
oock toont hi by synder groeter god
ghelick des eede heeft soete soetheit
soe recht een mensche soet en ho
als hi heeft verdichlic inde lan
tsacramet bresser hi die versiet
voer dat hi ghi aen dit sacra met

Dat christus oock rusten wolt
Inde erde vruchbaer en milte
dat in ons menschen van eden ghebracht
Wilt thoent hi in synde godlycker cracht
Des miracel om dat igh seudt persen
Wat hi leden & heeft tot memgheer verzen
hier op derde oec sver by gheleert
Dat god heeft alsoe wel verfreert
met onrevenen menschen als met reyne
hier neempt exempl aen groot merdeclame
en wolt den sondige mensche n gemaide
dit sacrament vol der ghenaden
gheest v exempl tot veel duethden
soe ghy hier horeit

I an

Ochnort meer vruchten
ien horende dyn worden belweyelt

Prochainen

Godlychtinge menschen ditzelijc
gheen soondere teeken en staet hi gesant
dit sacramet eert loest ende begift
vander meulhuaret tsal v profeten
Wilt v met caritataten hme gunten
op dat der kerche des macht gechierd hi
met wasse met lampen gement syn
tsacramet Soeke god es selue
Saelt v loonen

Van desen gbeluen **Ian**
 muegen von god wel cullich looue
Prochnae
 Ut sacrament salich stellen houe
 Int hoochste der heilicthen werden
 Volghit my ghemensche vechtude
 bloots hostie laet ons verblint sijn
 Van alle moet god ghebenedijt sijn
Sondich betoren
 Ep diuelken diuelken **Dinich**
 helet van dueghd
 Ep netherikken netherikken
Sondich
 Het es nu al te mael bedoruen **lech**
 De hostie es gheuonden by den hille
belet
 Lucifer die sal verwoeden willen
 als hi horen sal van desen gheve
Sondich
 hy sal ons doot slæen met sijn mens
belet
 hy sal ons de ledien ontstucken
Sondich
 Hulpe hoe sal hi stymberken
 als hi ons siert

Helet
 ghelycke eenen verre
Sondich
 Je sou ter hellen maer ic en deare
belet
 En helsch viant see soudic mede
Sondich
 Ich heb van gzoeten baer den veden
belet
 Van bresen in de billen touteren
Sondich
 als ons dinct wilt qualic houtere
 Wat sullen von necken nu bedriuen
belet
 Van Willen inde weert hlyuen
 ghy sult alle sonden voert setten
Sondich
 Ende ghem sult alle duecht belette
 Want helet van duechden zy gheiten
belet
 Ich saest wel doen by den herten
 Die crataten sal ich den faelgeren
Sondich
 Haet ende mit sal ic doen veynere
belet
 Leynheit sal ic onder voet treden

Gondich
 Antwysheit sal ich diefsle goet wied
 belet
 Soberheit willc hebben vut den land
 Gulsicht en syn gheen scande
 belet
 Det moedicheit moet verdreuen
Gondich
 Houerdicheit sal verheuen syn
 belet
 Vroederliche mynne sal biaeght
Gondich
 Loef moort brante sal behaeght
 belet
 Miltheit der armen moet vtrouw
Gondich
 Gerichteit sullen syn behouwen
 ende alle ander sonden
Gondich
 Dat gaet sonder sprekien
Gondich
 Hy duuelen sullen ons wel wreken
 ende menschen in steden en dorpen
 belet
 Dat von vuten heimel waren gelowen
 Dat sullen syn noch zwaecklyck betalen

Gondich
 Wn sullen noch zielen met traken halen
 belet
 Wn sullen noch al ons ketels vullen
Gondich
 Wn sullen den menschen wel u'dullen
 Saer en deruen von met doer sorgen
 belet
 Maer wn en costen niet houden uborgen
 Dat sacrament
Gondich
 Veen wn duuel
 belet
 Dat heeft nu al bedoruen trouwele
 Want cloopt al xe voer den man
 vanden miraculen
Gondich
 Dier en leidt niet an
 Wn sullen noch maken onghewedete
 om de kerche te worpen nedere
 ende taint hier bedrucken al ome
 op datter memiat bn en come
 om eer en reuerentie te bewyzen
 belet
 Maer men beginnet al te zee te pansen
 Int landt van londicke
Gondich

Sondich
Dats ymers waer
belet

maev de heen de prelaten daer
heb idt als belet van dueghden
Want lime ghestelten

Sondich
Och wort meer brueghden
hoe sondy dat te weertken leggen
belet

hoert hoeresone ic salt v leggen
Ic heb se doent luyfelen ons claeleke
als dat gheen sacrament en es
Dies es daer een aduocat die kent
heer macharius ende hem bereet
om te proeuene dit sacrament
op de nieubaerit

Sondich
Och belfiche serpent

Dats wel ghemaeet bidden bloe
belet

maer ghi moeter oech behyen toe
Sondich beroren op dat te bet
wont gaen mach

Sondich
Wel belet

van dueghden ic ensal met sparen

belet

Ia macharius mocht wel qualic varen
In sulckez manen mocht hyn proeuuen

Sondich

Ny vlietghen von hi hem sonder toeuuen
op dat hi blive by sien proposte
belet

Wn moeten nestich sien ten roeste
op dat von lucifer onsen meester
paeven myghen

Sondich

Ny weth ons tweestere
als belet van dueghden en sondich before
tempteren von tsolt achter ende voren

Meester machari

Wgheuet mi wond en meer dan wond
hoe dz te meuw baert het sacrament
In den moer so gleyen hebben onder
en bluen verm gheheel ende ongescrent
god heues de macht Wel tes voer ic kent
maer ic en kans niet ghehouen nochtan
Dies ben ic ter meuw baert ghescrent
om dit te proeuene op dat ic kan
belet

Ia van als een man

Sondich
het es omogelycht

Aus gaet hem an
 helet
 Sondich
 het lunt lucy helich
 ten heeft racht noch vricht
 belet
 tghenem messchen eemch bidden
 om met tegheter ghene gelyt ende
 Vanden menschen
 tes recht dpt ghint doet
 en latet tholt niet bedrogen sin
 belet
 ten es gheen sacrament
 tmoet geloighen syn
 soe langhe te ligghen onder derde
 sonder openbaren
 belet
 ten es van ghieender werde
 Aus muegldint proeven sonder sond
 macharius
 Ic heb con sent but sijn prop mynd
 en al waert des met werdt
 beindt
 soe bemit selue hooch ghenoecht gew
 om dat te proeven also ick sal
 In presentien vanden volctz all

hebbent geord meer eemch boeuwen
 sal hem berouwen
 Sondich
 hoe suldint proeven
 macharius
 Dat en doet ick niet
 Sondich
 Soe sal ic v seyghen
 ghsuliet in een schoon vuer leygen
 verbrandet soe mueyden wel beuroen
 dat gheen sacrament es
 macharius
 Dat en sal ic niet doen
 Want waert warachthich van valuer
 En zoep soudt gaen al de werelt duere
 soe mocht ic dan oock niet den viere
 myn eynde doen
 belet
 Ic weet een ander maniere
 sondich betoren hout ulben matere
 sondich
 Willet dan al inslukken sinden
 Versamet niet voederen een een
 soe en eerst gheen sacrament
 Watis datte
 belet

Werpet mit watere
smelt het suerde nathheit ontbe
soe en eest gheen sacrament.
condic

Dats een wordt van beschee
oft verdrinctet oft *swij* met wege
ten es niet oprecht
belet

Dat heb di te deeghen
Werpet mit watere secreet al stille
oft openbaerlnet
nachter
Ic en hebs gheenen wille
Dus laet alsulcken redengheden
condic

Willet dan al in stukken snyden
versamet met veder een een
soe en eest gheen sacrament
nachter

Dat sond mi verleen
Waert godheit ende menscheit in
maer ic heb een anderinden syn
Ic sal niet eender gressien steken
tot vryf steden
belet

Dat syn de trecken
Ach ach an ic sal van lachen uwoeden

Nachter

Willet tot gheen tot vryf steden bleden
soe en houdiet voer gheen sacmet volmaect
condic

holawm sm ter meuwvervaert geraet
giet daer de kercke
belet

Wat sullen wy bedriuen
condic

Ev viant von mieten kinten blnuen
Wy en dorven niet comen inde kercke
belet

Gaet macharius dus te wercke
Von mochten wel sm endel vers lesen
condic

Het sal een voe tot syns selfs ers wesen
Soudin wonfelen in dit sacrament
Die gheleert es
belet

In es steect blindt
Van dnuels hebben hem met den halsse
condic

Ic sal sm ziele hebben
belet

Weer ic salse
selue hebben dnuele
condic

Neen glyn en sult

velet

Ic sal **be** hebben alder best verdult
velet van duegheden gas hem den **ma**
t sacrament te proeuene

sondich

In luttens saet

Daer heb ic wel toe ghehulpen
sondich betoren

velet

Myr helsch vulpen

Se ziele sal toe behoren ons beiden
laet ons van desen redene scheiden
en matharus hier blyke bewachte
Hij mocht wel in syn sonde. **B**sinach

matharu?

ten

Myo hee prochien ghi hebt wel gehet
hoe myanden plate es beusolen
t sacramet te proeuene rechte doet
op datter doot met en sude dolen
Want hier gheseit onberhoolen
Wat gheen sacramet vol caritate
het waer een werck va vreemd moe
God soudet een lantschap om iubaten

Sus willt proeuuen
Prochien

Abaer beeter ghelaten

Wat Wildi weel meer proeuuen doen
est niet ghenoch die Jan hautoen
In presentien van des vrouwen
ts sacrament inde handt heeft gehouwen
Ies bloedende wordt midallen zeere
ghen en dorstes niet proeuuen meer
Dunkt mi synde een seeker daerh.
Van waerheden **M**atharus

Wie weet oft in waer sent

Sese vrouwen syn goet te verdooven
tes quaet vrouwen te gheleueen
En syn goet te verleden als doge schelde
En heeft se messchen vsmeert in golde
Aldus wie can gheweeten oft waer es
ten waer gheproeft

Jan hautoen

Mevster matharus

Jic Jan hautoen hier teghenbordich
En des vrouwen syn atordich
Sat wondt sullen eest v begheren
Op thelich crins ons heeren swere
Na opt heilich sacrament daer mede

I brouwe
an d'ael laby op ons doot lid waerhede

N vrouwe
Ja op overlies onsi ziel des gheleyf

Ich bautoen

Ja en op ons deel hemelreis
Datter waerach bloet but van
In myn handt liggende

Prochiae

Dus vreesd dan
tsacrament te propene als de dome
ghynde twyselende hit gheleue
ghyn gheest domosel elme tempe
ien v twyselinge quaet exemplē
bedunkt v wel wat heb dy dooren

Nathari

It moet proeven dats verloren
Want ic van luydick daer om come
God en salder met syn verbolgen dome
Sat mit proeue ten mach mit schade
It moet minder turmgen ontlaeden
Seelt hier het sacrament laet zien
It wilt proeven

Prochiae

It moet wel gheschen
maer vaerde wel met dats alsoe

Natharius

Wo stelt hier neder daer mit hoe
my dunkt ghy snt alte moel in vare
Recht oft gheen sacrament en vare
Soe vreesd der proeuen alghemeen

est een sacrament het blifft een
Dus sydt te brieden laet my gheleiden

Prochiae

Endelt met herten maten treden
Hyes hier bouen dief al aenriet
En zind niet te cloek

Nathari

Ie meer ic niet
Daer valuet niet der griffiet en begynne
Esse gotheit ende mensch. Ime
Het sal oden sonder twyselen

Ian bruten

Dats myn gheleue

Nathari

Al maecht ass seisen
Dats twee wenue en dat derde wt uen

Prochiae

Meester nathari wilder bederue
Ghy en vreesd god met behallen

Ghy granscap mocht v wel vallen
Sal v noch leet syn sondic hoopen

Nathari

Ic most noch twee werf noopen
Haert hem mit ter vijfter vensien
Soe en est gheen sacrament

Obrouwe

Wat an myden person
De duuel heeft v wel met der hek
matcharus

Dats biere

Ughen maltes te vele
t sacrament eer dichtlic geraecty
matcharus

Dats den vnssten stekeli
Prothraen

Ach man wat maecty
Den vnssten stekende op dit broet
So wordet te vns steden van bloeden
Wat hebden hier al sonden bedreuen

Van
Noch bloedet

Prothraen
God moet v vergheuen
Ghi hebt hier wonde gemaect tot hijn

matcharus
Het es gedaen moet gedaen blut
Ic merck nu wel te deser steden

Gat een sacrament es

Prothraen

Sint nu te brieden

het mocht v wel te quade vergaen

matcharus

Ic en hebber met veel een misdaen
Ic hebbe vanden prelaten t consent
en daer met adneu

Van baudoen

O heyligh sacrament
Soff moet v vloeden van allen monde
Prothraen

Soff sin dynen preciesen vys wonde
Die ghy voorz onse sonden ontflygt

Vrouwe
Gheleyn ghy een theilich cruce bringt
Soe sindy hier volmaect in gescrente
van desen broede
II **Vrouwe**

O hooyhe verwaente
Van matchare

Van

Primische onuersaeght

Prothraen

Woorden niet van gode geplaeght
Soe mygden v wel belouen certeynen

Vrouwe

O quaret tyrant

II **Vrouwe**

O valsche vrleyen

Die den duuel achter aenden sterct

Van

Hoecher mensche v dunt dzijlha
Dit heilich sacrament aen te tasten
Droghaen

Nu om ons van drie tonlasten
Willen wijn sacrament ter ere
alle manieren van brueghden vijn
met oergelen met herpe en luyten
en ander spelen vol soeter virtuten
om dat al om mach worden vmas
Dit heilich sacrament ter meuhach
Duer desf maialeke hier openbaet
almaeght mathaens ontgeldet
ensynd sielen noch mach drie vijn
tmocht ander mensche wel geluk
Siet besoekten sullen deuotelyc
laet ons triupherien grootelijc

heilich Duer dit sacrament van miracule
Ic saelt gaen stellen inde tabernacul

Tondich
Du belet van dreyghden
Belet

Ic slanghe **Tondich**

Espinghe van brueghden eenes syon
dat my lben my billen waghele

Belet
Hoe sullen wijn traullen met den nacht

Maesteren mathaens
Tondich

Wij sullen hem pluchien
belet

In woort ghetrocken in hondt stukken
hy sal hem in ellicheeden bedroeven

Tondich
Men sal hem leeren sacrament proeven
De getrouwste sal hem wel loonen
belet

men sal hem inde helle troonen
met eenen benyden treeste heet

Tondich
Noert minisch en ghebeurde meerder leet
Waer hi hier op de werlt ghestouwen
belet

Waer duelleken tes al bedozuen
jam dunt dat ic vut den sume comen
Waer ghebeuren miraculen al ome
Onwelck sacrament al odet
op de rivenwe vaert

Tondich
Dat en es ons niet gaet
Wij haedden belet hadden wijn geroest
belet

Het heeft een vrouw in aerbert vlost
ende harer moeder oec doen bestermen
op de wilde zee

Sondich

Hulpe dermen

des moet ymers de duuel woude
Belet

En theest een lant dleuen behoude
Dat int dwater scheen vondich
en noch een ander int stille gemaal
heuet oec xtoest ende na desen
heuet een gescoort lant gemaal
ende noch ander miraculen Belet

Sondich
Lucifer sal ons malen temuse mick
als hi vneemt alle de salien
dat sondich duchten ..

belet

Hoe sullen wint maken

Dat von veel sielen mochte tangē

Sondich
Dat weet ic wel

belet

en willes niet swijthen

waer niet dael wilt mi berechthe

Sondich

De kersten sullen ygen verchten
teghen die herdenne honden ribben

Dat sullen von sielen mi hoope hebbe
om lucifer daer niet te paeren
ach ach thay

Belet

No begint te verfraeven
maer duuel waer saelt yghedeyn

Sondich

In pruysschen meise

Belet

ghy doet my verbliven
om dat de zaraftien worde gequelt

Sondich

Heer wouter van roosbeke es int welt
hy salste drouen totten tanden

Belet

Waken von ons decawert vianden
von moeten zielen bringen ter hellen
soude von lucifer te vreden stellen

Heer wouter van roosbeke

Wel an ghy kersten wilt doot yemoedt syn
al mueldi met veel slachten ge groet syn
manecon duerstekensueh onlben syn
almuecon wat bezweerd hebloet syn
almach y tleuen hier gheboet syn
almuegon in veel rouwen syn
laet in gode al y betrouwben syn
wilt berlic castus lachter wreken
ghy sult in glorien by on vrouwe syn
wordi verlanghe oft duesstekens
wilt y berichten tegen v seluen spreken

god sal vergheuen alv mesdaet
De heidenen comen an ghetrech
siet dat ghem groote slaghen slae
ende voert alle ihesus sonder vals
Ihesus ihesus De knapen allen

Ihesus ihesus
heiden.

mamet mamet

ghm kerstenen moet hier alle blm

I kersten

Help ons christus van nazarene
De knapen alle

Ihesus ihesus

heiden

mamet mamet

ander heiden

Alsomen volleesth capt op een pa
de sullen wi v cappen kettmenen

Ihesus ihesus knapen alle

I heiden

mamet mamet

ghm kerstenen moet hier alle blyue

heer wouter

Met woorden en condn ons mz hdm
houdt dat dat is ghem honden
alle kerstenen,

Ihesus ihesus

ander heiden

hulp mamets wonden

ghm slact hier slaghen alse int

sae een smet doet op syn aenbult

ost ghelyc een dorsscher mz den vlegel

syn toren dorssch

heer wouter

slact sonder regule

ghm kerstenen hebs eens leens heeten
in udden hundr

I kersten

voert meerder smerten

if moet hier int sant blmuen doot

De knapen

Der heidenen macht is ons te groot

In comen met hoopen een ghetholuen

I heiden

her heer ghem kerstene smottolue
al waerd licht als een buegelse
ghm en cont niet wech

ander heiden

ghm moet duer den buegelse

W macht es teigen ons te clene

heer wouter

Help ons ihesus van nazarene
ost anders syn wi al verloren

De knapen

¶ Ich edel ridder meester vertoren
ons volc heeft meest den doot of
laet ons best vlien

I herden

Hee gheest v gheuanghen
ghyn twe en miliecht ons niet al
¶ ander herden

¶ ducstekie v niet deser lanssen
oost gaet poets moets bidden bille

Heer Wouter

Weder von wullen oft niet en wille
moeten von gheuanghen hyn in pla
gode ontferms

I herden

Fen haedt gheen clayghen

ghyn moetter om steruen in een
gaet na prisoen sond veel vhaels
von wullen ter stont gaen ordmen
hoe dat von sullen persequeren
weder wullen zeden beren oft rass

Heer Wouter

¶ Weerde maria Wilt ons vlaes
voer de wrechheit vanden sarazmen
Wilt ons niet vlder gracie beschijn
Want von cornen in dit vdael
om vns dreynt vville

De knapen

in helptn ons niet
noent menschen quamen in mee nooden
I herden

hoe wullen wi des krestenen doden
Sie ons heydenen vallen see peultier
¶ ander herden

Mens sal gaen matien een groothier
daer sullen von unde Justice doen
unde alle dayghen sacrificien doen
onse goden niet eenen kresten knecht
von sullen se bestellen nae haer recht
Wat segdys gne dunctet v quaet
soet een beater

I herden

Ieent tis goet raedt
gaet maect ghy heeft vre bereet
men sal hem haer tuelene malie heet
des krestenen en sullen hier niet stinchien
maer wie fall voer steruen

ander herden

Gats gaet myn dunchien
de meestere van hem

I herden

Iten hoort my segghen
men sal hier indeh laeye leggen

al so veel boonen samen ghesloten
een zweerte salder wesen onder
en die dese zweerte boone hebben
Die salder om steruen wat segt die

Ander heyden

Ic zaeede datment alsoe dat
tes krechtydicheste waerwaer

Derde heyden

Ghy heen vlier best schoen ende
belienet vghy muerght gaen tot
met den kerstenen

henden

Dats wel ghesproken

Dies ic als mythe spreke hier
haelt hee wouter van beestelike hu-
en sijn en knape eenich van tweien
sal als heden vanden huse steen
al waren sy noch quade ende ston-
sy fullen steruen

Derde heyden

Comt voort heer wouter
myn heden en willen v met beden
ghy en sult van geendt heetouwe
ghy oft v knape in elce presenac
moedt hier int vier

Dats een swaer sentencie

misschen als beesten te verdenne
ghy hech stelt ons dochte vant soene
Von fullen gheuen des v behaeght
ander heyden

Ghy moeter in tes versoren ghehaeght
hier syn twee boonen myne hort dute
Wie van beeden heeft de witte
en sal beden niet steruen Wilt v staen
maer die de zweerte heeft moet in gaen
Gus Wildu om steruen bereeden

Wooten v dan heer wouter
soetens v steruen een van beede
soetlaet ons dan doen ons oratie
derde heyden

Soet maect ons een cortte collatice
ten baet gheopxelt noch ghelesen

Heer wouter
O god die ten derden daghe zif gereue
Wilt mi beschermen voer desen brant

Ar knape
Behoedt myn ziele von den vrant
Laet dit vier myn sonden aff waschen
Valdt my te steruen

I henden

Wilt v rasschen
ten moch v helpe dz ghy mesbaert

Heer Wouter
 O heyligh sacrament hand myndt
 alsoe waerlinc als v bloet vut brac
 als lan hantoen de hanen aen v star
 dwelc met ghehouen wilde mittehan
 alsoe wogerlinc alst oec waer is
 dat v bloet te vns steden liep af
 daer bin v vns steden mi der griffien
 dwelt menich mensche aensach
 alsoe waerlinc als ghn voer desendan
 den ceopel hebt doen gaende nigh
 den blynden aen sijn licht geraeten
 den douen doen horen de stormen
 ende hondertighe ander ghebreken
 den menschen met gredien hebt off
 Soe wilt my oec te hulpe comen
 ende doet aen my minicule stoene
 mach iki ghetrighe de witte boone
 en verlost werden van des tyrande
 soe beloat met gebaunden handen
 hier op myn liven insecreten
 dat ic myn meer vleesth en sal et
 noch vorn drintken tot der tnt
 dat ic v sacramente ghebenedint
 op de mynde vaert besocht hebbe
 en myn offertande ghebrocht hebbe

myn gracie te trooste seyndt
 Verde heyligh sacrament
 hier staende hymmen des rymye
 ander heiden
Woneemt els een boon tervryne
 Sullen wy noch lner langthe staen
Derde heiden
 Neempt de bone daer niet gedaen
 oft wy werpen v mit vier te gadere
De knape
 Ziedt dan de myne
Heer Wouter
Dhemelsche vadere
 heyligh sacrament lof v des seghen
 It hebbe de witte boone getreghen
 Des moet v eeuwigh lof toe bloeven
I heiden
Te viere te viere
 ander heiden
Pasch wylt v spoeren
De derde
Gaet steect v duere
I heiden
Maect ons vus quijnt
 ander
Wat seg dys tes nb seytgens midt

ghen siet dat v god niet ghehelpen kan
noch v liden niet ghestelken kan
Wylens zyns loochene en verwochen
sce behouden dleuen

knape

Abbe bin mynende beeren
veel lieuer gafit myniden brant
adoyen schoen soet priecel van brabant
If sterne hier den ghehooueter een
Doch ^{soe} eerst heest de leuecht dan de he
It bender oet herde wel niet te vreden
Adoyen kreisten landen ende steden
Kuueren waerden en castelen
Goudt siluer ghesternte en juwelen
En mach my niet helpen dat s verloren
Adoyen alle verhulden sporen
vrienden maghen vaderen ende moederen
Adoyen meester hef vrient als broeder
Bidt doch voer mi vut contaten
Dat mynder ermer sielen mach baton
Want al mach vbranden den lichame
Is de siele onsen heere bequame
My en soet hoe ic bederuen sal
lof god dat ic martelaer steruen sal
Den kreisten teeren den heyden te san
ny vuil heiden seliche tyzanden

stone beesten standende piven
Die Ihesum en krent noch marien
Des ghen alle zint des duuels lantien
ghen en toudt mynd sielen in ghehinden
al doedyn den lichame veel smerten
Des loop ic int vier niet goed herten
loopen niet bor de doot hebreeft
Vader in v handen beuelic mynen geest
verden heiden

Aldus sullen waren de kreisten meest
die tegen ons heidenen steken

Heer Wouter

Waerdus luns ghen sout anders sprekken
om menschen hoe myegdij dus doolen
ander heiden
laetten al verbranden tot colen
morgen zwijpti vanden seluen zoope

Heer Wouter

Heilich sacrament al myn hoepe
ghen hebt mi bestement desen dach
o Werde sacrament oft wesen mach
biddit dat ghen mi voort behaert
op dat ic v soekre ter meulder baert
ulven los salder verre niet spreeden

I heiden

No wilten jiden krecker seden

Hyn sal daer gheen heelde ghebruyd
Derde heiden
 Daer hme den hals moet hi verstuiche
 Hyn sydt daer but der per den voeten
Ander heiden
 Soe von alle vruegheit aen heiden met
 midts der onsprekkelicher victonen
 gaen vyn inde n tempel met gloren
 ons goden met oraciën gedintien
I heiden
 Alle daghe sullen von hen smeken
 eenen kersten mit vier ter sacraficien
Derde heiden
 Wij sullen noch midts deser condicione
 haer alder lieffste knechtliens syn
I heiden
 huer drieelikens
Derde heiden
 huer hadderkens syn
Ander heiden
 huer but uo renste melckslabberkens
I heiden
 Wij en sullen met dan wittemoes sa
Derde
 Wij sullen eten alde vete broden
 om wel met te mesten ons lanchen

Dus gaen wij onser manet dandien
Heerlbouter
D sacrament ter myeuw vaert lustende
 al hoe waerlyc als ghi god en mensche sijt
 behoedt mi een man qualc lustende
 heyligh sacrament ghebenedijt
 al dreyfien mi de heiden groote mit
 helieuert v thal haest ghekeert syn
 Wijn noch vleesch en proeuit doordentint
 Dat ghy van mitemeuw vaert selt gebeit syn
 Endlich moet iordan loff vermeert syn
Belet van dueghde
Du duuels lont tes al wel gemaect
 Von syn vaders vut der hellen geraect
 Der heiden zielen In ons formey
 hebben ghemaeet onsen pens
 lucifer glorieert In synen zeetele
Sondich
Wij hebben ghevult den mesten reetele
 soe vol zielen helsthe slanighen
 Datter libintith een dooren hanighen
 Ende aenden hense hitans een dynst
Belet
Psondich betoren daer hebdint juyst
 neen en costzer niet al in geleggen
Sondich

Du belet van duegheden yn moet my
Waeres meester machaens gebare so
belet

Wemghe lieden wullen verclaere
dat hi van dulheden af ghebete heft
Syn handen ende die selue geten heft
ander seggen hi bleef doot onderweg
sondich

Maer waeres de ziele

belet

Dat hebden te deye
Die heeft meest gecreyen haer heden
naer huer wercken

sondich

Noent betere gheschierte
soe en es sy met wel

belet

Dat meense ocht
sondich

Maer diuel hier compt eenē andour
vanden sacrament

belet

Dat sal ons playghen
sondich

Doet so veel miraculen alle dayghen
Dat den lof gaet albrabant duere

hoerdin wel necher
belet

Iut necher Wel ter tue
het doet mi helsche geest bed
sondich
sel ontvat eens in drie stukken
met den costee
belet

Iavats daer af

sondich

Dus besmeupt synde hebbēn hierdaer af
sont huombeer Willem inde oude boschter sto
om dit te siene diet oec soe vant
Daernae quickept aensien met eer
de prochjaen van breda en ander here
burgmeester en lanmaes den castelijn
dit sacrament siende alle gemeyn
vonden synde leyn ongheuest en geheel
soot te boren was
belet

See de diuel hebs deel

Dit en gaet vmers niet wel te wercke

sondich

Och quam daer eens een vrouw inde herde
maer sy vant daer gheen licht bymen
om offerande te doene

Gondich

hoe toe duuel

belet

Dat sal ic v segghen

De vrouwen sullen daer een legghen

huer herte zo zeere binden storten

Datter huer pine niet sal curten

Vrouwen sin myn als sin yet weeten

Dat hem dient sin en sullen niet liggen

als de vrouwen wat weeten van virtute

Sat haught aen doch zeel

Gondich

Icompt al vute

In lepent ter stondt al dme bellen

belet

Dat sal groot sples sin der hellen

Wetent de vrouwen tes al vlore cost

Gondich

I heeft noch meer inde arbeit vlost

Inde een tiropel kint hier voeren

ven ander dat sin leden had vlore

ven dat blindt was nort geen selde

ven dat doot viel in eenen heldere

ven dat hiet water lach genaillen

Inde een gescreut sinde mid allen

heestet vertoost nau don castuwme

in den maectallen

Belet

It sal ontsynnen

Hgt oft daer oech miakel aen dede

Gondich

Yet duuel liggende inhaer ghebed
en lesten haer ooghen opslaende
verman sin vier schoen lichten staende
van t sacrament hyden billen

belet

Hulp longeren ic sal verhoeden wille

Van toerne spouwde vier ende vlame

Gondich

Inde daes daes soons wif van rotterda
Was duer den arheit van kunde
Vnstaen maendencropel

belet

Hoe vor dat te emde

Wort sy ten lesten oick wat bromma

Gondich

Iaes op sint jansdach in dese zome
Daer de muntmeesters by stonden
Van seuenberghen heft heeft sy gevoen
Troost ende gheue dz sy in meer en qual
Van dier sierten

belet

Dat es t quaetste van all

Vamp hebdi diet sprach
je wilden verweggen hadde de nyemare
Sondich

Nu wat te vade

Belet

Ie ben in vare
blift dit sacrament staende lange
tsalons al bederuen

Sondich

Ngent helische slanthe
ghen voetet wel wat stadt en snatert
ter myeuwer daert rest al verlateert
daer en can nyemate voet geraken
tes daer sorgelink

Belet

Dat sin groey satien
om thole te scouwen en doen die stat
te besoeken

Sondich

Tesser see nat

Dat de kreiche te simchen begint

Belet

Nu gaen von malien storm en wonit
dat von alle den bras doen versnicken

Sondich

Daer mochtet noch wel verdrucken

Belet

Belet

Iaja scept Kume
het sal een sadi werden

Sondich

Ende heort ihu viant
heer bouter is oec ontgaen den brand
ende hut den prasene oec gecocht

Belet

Heeften de diuel daerbut gebracht
anden herder was alsoe sterck

Sondich

Tes al te mael sacramento werck
thoeft al meer gebangen gehulpen

Belet

Het sal hier af comen helsch vulken
hy en siels nyemant gebeit late hebb

Sondich

Dz en sal hy al sondt hy noch per helle
zinen sadi voll

Belet

Dat moet waer syn

Sondich

En diuel ln sal vluces daer syn
sy es bn heer hemdericht vander lach
zinnen breda

Belet

Sact op gaen den dach
Selet

Op vliegen dure

Wij sun han quað valscher natuere
Heer Wouter

Out der Stadt van breda ihescheden
heer henderic gedaant hebben s̄y dha
zijn wi met eend scute ons beeden
ter nyeulik vaert come mz blid manie
als was den vsghant zeer putertier
heer Schoutet b̄y en heeft ons mz mesda
Des moet theilich sacrament goedtieren
Van allen mondē loff te ontfaen

Schoutet

Wvlaedt ons brymen dev hercien gaen
en doen ons deuotie sonder verdrach
ons heeft vnomen de prochjaen
ende b̄y compt heerheit al dz hi mach
dz ons exrustus op de wittē donderdach
gelaten heeft ende bezest In testamen
Datt ons alder salutheit aen lach
souen Wij dattē als die obediente

Heer Wouter

H prochigen hee b̄y ulgen consepte
beijheric te siene mz minen groot
De forme van deser sacramente

Dat mi verlost heeft vander doot
In hēdē missen gevangē In groter noot
Datt myn knape en al myn volc es bleuen
heuet aen my gedaen mynkel bloot
Welk ic v sal te kinnen gheuen

Prochjaen

Hillecom myn vrienden s̄heuen
hier In deser walden woesten aert
Datt theilich sacrament es bleue
Welc van mi mynlic es verwaert
ghm weet wel hoe qua te meulik vaert
ende hoe dat hiden meer v̄was ghebonden
ende wat miraculen dat heeft ghebaert
by meester mattheus tanderen stonden

Schoutet

I davon los vloere hem van allen mondē
theest soe menige menschen verlost
Want Wij voornen vol stichtender sonde
Datt duer doen es al behouden kost

Prochjaen

Gieten hier die alle dinc̄ eerst begost
Die om ons allen de doot ontfnck
Gieten hier die met eenen viergen kost
om ons sae menigen voetstaep ḡmck
alsae volmaect als hi aen trouwe hinc̄
hee es hi hier ons men schē onsc̄nlyc

Iner teghenbordich es doperste com
ewenghen lof sy hem gheschenint

Heer Wouter

Loff eere ende werde ben ic v brensh
heilich sacrament minische ende god
vlien themelsche heer es dienlic
en die ouer alle dingen hebt gebo
ghi hebt mi af gbedaen t steruens lo
des sal ic seggen tot Inden ende
Iner synde als int hemelsche stadt
loff zoet verdich heilich sacrament

Prochainen

Loff alder constelijcke ghiste
Sat ons christus heeft gelaten
Dijn werde en volloft gheen geschaft
tes oec omoechelyc cum erden vaten
Soch ons simpel lof vol caritataten
neempt danckelicke heere excellent
To zoeue hut mynen bouen mate
loff zoet verdich heilich sacrament

Schoutet

Loff figue van melchisedech
Die abraham stondte groot en wy
ende van dina maradat viel Inden we
loff vloeye v helvas caecken syn
alder miraculiceste spynse bekent

Vn moeten wel seggen In elo termyn
loff zoet verdich heilich sacrament

Heer Wouter

Loff sacrament vol alder virtuten
Die mi beschermyt hebt vanden brandt
vander doot verlost en but der miten
en de dwitte boone vleerdet hinde handt
loff die mi dus brocht hebt In brabant
ende vanden nse ghehouden onghescent
o prince bouen allen princie plisant
loff zoet verdich heilich sacrament

Prochainen

Ghsult mi segghen al tregement
op dat ut mach hi memorien houwen
Dit schoon mirakel

Heer Wouter

Ia ic In trouwen
voelachthyt alsct ghesact es

Schoutet

Wij heer Wouter die sonder verdriet es
Dien ic hier bracht heb met mynen
Want ic alle dingen ben te knime
Vander miracule die ic heb geheort
Willt ten meulkenbosch recht voer
neempt simpel ionst dor danck
ende daer met adoyens

Heer Wouter
 Ic ic myn leuen lande
 God moet v sparen In allen duegheden
 Prothuusen
 Wy coomt seght mi al dñ rede mi bruegt
 Ic saelt gaen stauen inden naem des heren
 Den heiligen sacrament ter eerzen
 Saelt ons als dalder leste sonse
 alle bringhen ten hoochten paradise
 Ondich betoren
 Du ghy schrympepere
 Belet van duegheden
 Du noertsch drol
 Ondich
 Du vryl slypere
 Belet
 Du leelic swert mol
 Ondich
 Ligdy noch midden sat
 Belet
 Veenle rauen Ondich
 Ic crandbe mynen bol
 Belet
 Waer om amentronch
 Her voat mynwo

Ondich
 Iaet noent gheen quadere
 hyden martullen
 Belet
 Hoe soe verradere
 rest vanden sacrament
 Ondich
 Iaet daniel vander hellen
 ten es anders niet
 Belet
 Saelt ons ewelijc quellen
 des moest wel de neder wortelen
 seght op igheminge
 Ondich
 Wel en trouwen
 heer henderich vander let es gestoruen
 ih hadde dlandt van breda verworuen
 gracie engelbrecht van massauw die doot es
 mer hi heeft eenen soone die groot es
 Jonckier Jan drossale van brabant
 ende dese heere ghy helsche viant
 die heeft vanden sacrament vnomen
 Datter inemant bn en tan getocomen
 Suer d'vater dat dlandt al bederft
 des hi den bisscop in landiche geest
 venen brief zeynt hyden kebben

om dat hyst hymmen breda moch hebbē
om dan te eerēn met veel volnts
Wat segdon hier opf

Belet

Och nocht meer spys
Dit sal ons diuvel bringen in gneue

Sondich

Ende die boode es doeth mi den brieue
hy en saels hem niet ontseggen ha

Belet

Hoe soe diuvel

Sondich

Daer es de redene by
hy heeft zyn suster vrou marie
van loen te huue

Belet

Walt ons al contrarie
comet tot breda vylas ic duchte
Sal weder muds desen geruchte
miraculen doen aen allen canten

Sondich

Waer blauen wy ari olyphanten
Wy en sulles niet kommen beetten
te wren

Belet

Wy moeten ons te breden setten
belet van duegheden en heeft hier gē

Sondich

Ucrament heeft ons vele te groote cracht
tes de man niet den truce al zelue

Belet

W blyghen wi lech mi desen gredelue
de bisscop heeft den brief ontfangen
dat merck ic well

Sondich

W onder verlanghen
belet van duegheden verbiedt den missche
caritate te daene

Belet

Dat malit te missche
maer gh sondich betoren tempteert
remant die vele de kerche hantert
en none en luste oft een batt hymne
met oncupste den

Sondich

Dats mi cleen pyme
wilt geestelic werlic pape oft koste
je doen hem wel horen pater noster
knevecht lesen en bringen hem boren
wille van sonden

Belet

En sondich betoren
gh weet wel aen de zielen te geraken

Sondich

belet ghi al om peys te maken
ghi en muegheyt lucifer n̄ bet heue
belet

Ic sal duuel maer ghi moet mi ge
met ullen by standt

Sondich

Ianc getrouwelijck
belet

Nu hebben wy ons dan bouwelinc
Van syn doch die alder xpsmaedtste
bor hier ome elc dee syn quaestie
De husscop van lundich

Mijn vrienden myn heen en offici
elen leter es mi come hort mi spre
Die ic vriendelinc sal hantieren
ende In pſencien vallen op brede
wenden zeggele west wel gebleken
dat hy coompt vande ifue van
ius leeste en wisten onthouwen

I hee den briet

Ic ioncker Jan ifue van nassouwe
van dietze van vianden der stede
ende heere van breda ont gehou
grossaet slants van brabant me
scrue salunt dynne weerdicheit

Ter heiligher kercken standaert drager
vader vrient ende lieue zwager

Weet dat ter meidb vaert In myn landt
Rust een henlich satvaerment
dat in blaenderen ende in brabant
ende veel ander lande wel es bekent
doet heel mynaculen daer ontrent
ende ont gedaen heeft van beginne
dat hem volc draeght groote mynne

Naer des plaeſte daer rust oft stadt
is mb al vianden water verbonnen
des de kercke huylic lert ende nat
oy datter met deel hien gecome en komme
I bidden dz ghi nu de dreyght wilt kommen
dz ic mach doen halen In breda
om meer eerente bewysene hier nae

Men en des dyns hooch n̄ veel seggen
ghi weet wel dat ghier an vdiene muegheyt
en wilt nu begreite n̄ ontleygen
ter eerien van god diet al verhuegheyt
vrient sal vrient vrienſcap doen enduecht
sal vrient vrients vrient altyt bliuen
als vrient onfanght vrients serquen

TIn mynder stadt van breda gescreven
ghezeghelt van myne enigen persoon
als al valre myn vader verheuen
Want her bisscop heere van loon
laadt in v ooren chuchen mynen dor

De bisscop
Nooft brief en was so mylic noch so s
hy gaet mi herte duer dooren
alsoe bequame es hi mi om hooren
dat ic hy geenderhande sprake
en sou homen gelveigen de salie
als waer zy noch meer dan zy es
Aldus mynen vaet die bi mysel
en wylc niet consenteren vredelyc
zyn lieff begreene.

Hieghites wel redeeliche
Want tes in eerend der heiliger heide
Die ghy altoey moet hulpen stercken
Want als heidde zy dan toe ybrestelt
dat yghuse hooglych reparare zelt
an dz met heilich domen van religie
Dan miraculen en teeken duer blijken
als dit so ghy wel hooren yghewaert
Welc proefes in vorleden dagen

Een aduocat met vire der stekren
Saer men t bloet vut zack breken
hy weet wel hoe hy von machans
met der proeven

bisscop

Ic hemme dat waer es
voer tuts heb ickier of horen ymanen
ze hy mit sacrament me swaen
tun moet werden sinder blithheit
hy dede een groote opbelxheit
aen dit sacrament In gods tempele
was een quaet werck

heere

Was een quaet exemplē
Den slechten getrouen om gescoouen
Hieere

hy liedt hem banden want verdouen
Want hy ramerlic becocht heeft
Zyn leuen oock ouer gebracht heeft
tot eenen quade eynde dz duchtig

bisscop

Duersyn myndaeet soe versuchtig
soude een yheestelinc man soe dolen

heere

Heer bisscop sy gaen somtys ter scolen
Die betystaen dan diese leeren

heere

Dats ymers waer

bisscop

Wb dats daer myn heen

god berghest al dat sonde es
ter liefsden mynen waagh die ghet
en teere den satmete boone al grond
Welc me als god en mestelouen sal
In der ewicheit sonder vergang
In der ghenoeghelycke inghelen sam
Ouer de duegheit die icke oen bewo
ghenut vut mynen bisscoplycke stol
graue Jan han nassouw volmaect conde
te doe inhalene dit heilich sacrament
daer toe ordinerende mas van bed
van breda deeken heer hem derd
en heer Jan boot ut geue hem gehel
commissie des werx

II heere

Wb god heb s deel

In wiens eere dat beginne es
Ic wilst den boede die hie bryngt
gaen openharen mete spoot
op dat hy vertrech

bisscop

Mijn heen sac doet

doet hem tot expedite onghespaa
op dat hy dit sacrament temelijc

62
ghebracht mach worden hymen breda
tbwaer scade ende sonde see ic versta
siet niet daer ghy weet Wel hoe
tholc heester gheoste deuotie toe
om te besoeken maer sy en tonen
Want vanden water see es ylomme
dat mer niet bi en can getomen
ten es In sorghen van veel ondrome
In bresen des lufs vol penitulen
ende hy desen en meer ander articulen
de liefde smelten soude en de vergaen
vanden sacrament

I heere

Dats wel verstaen

germyndat vader zeer goedertierich

bisscop

Op dat tholc mach bliuen euenbierich
see eest beter In breda der stadt
om te eeran

II heer

Hedene bewyft dat

tholc mach daer comen ongherbreeft
van haren lue

bisscop

Dats de reden meest

dat graue Jan om begoort teken
aldus myn heen my prelate gemeyn

gaen vante mynen paleysse hogen
ende gode van als dantre en louen
Sondich
Du helet van dueghden
helet
Ia wat esser gaens
Sondich
Coomit hier binnen sond veel vmaens
ghmsulter hebben groot misbaet aff
tes vanden sacramente
helet
Cest weder daer aff
miy duncit ghm en sult ands gene sang
Sondich
Hoe von ve des droeffheits gat yngien
Wn sulken np al wel swaider gaen
helet
Hoe heuet dan minnele gedaelen
ses sal myn bolleken spelen hit gram
Sondich
Iact neel hemmets soen van rotterdame
Was three iaer quellende grootlinc
des seide deen meester bladetinc
hn had syn leuer verteert die ketens
Dander seide hn had eene boom hit liff
de derde hn had een apostome beset
Ses hn alle meestenen liet

63

Vaer by dat het al gaf verloren
ten lesten brach hem een vrouwe boren
vanden sacramente en doen hyst aenbadt
Wordt hiij ghesendt **helet**
Iampt heb haer tongblat
Dat sy niet en comen gheheelen
Sondich
Weens diuel neens
helet
Ic moet bequelen
In mynen streef hebbick onder treule
Sondich
En noch een ander vrouwe had een euse
Dat sy xvn weken op traucten ymck
Ja wat daer **helet**
Sondich
Al te wonderlyc
ten lesten heeft haer oit een vrouwe vlaert
vanden sacramente ter mynheit baert
Dat sydt te soeken belouen soude
en haer traucten offere daer boue soude
en denen zcluere penich daer mede
In soude yhenesen alsoe sy dede
Dit leedt dee ons des vrouws ghebrukken
al son sy verloeden

Over hadde moeten verduncken blijuen
cornelis hond soone op twater
en hadts sacrament gedoen helsch catere
Welk hem bestrooste vach o vach

Sondich
Toet soe veel miraculen al den dach
Wij wordden noth al ons lyf duer meten
belet

Sonich
Luisfael ons stueren ende eeten

Sonich
Comiesen mele wortu wij gemaelt
belet

Maer duuel tsacramant es gehaelt
vander weulverbaert ende gebracht
hymen breda

Sonich

Dubx modract cracht
Daerfael miraculen doen van haen
belet

Daer tegen en helpt gheen gheveer
sont us duuel tbaer dmotgeln
t volc heuet jme gehaelt soe huettelic
heer hemderic de bie en heer jan boet
borghermeesten stepen deerh en groot
schutten ende gemeynde ambachten

Belet
Sen halsch moet sy verstuken
Sondich
Voeten ende handen
Belet
Armen ende beenen
Sondich
Ende al huer kleeden groot in den kleene
Zullen ons dese wysse altyt quellen
Belet
Sonich
Vare ja syn duuel hut der hellen
Waren syn met oersproncklycken slycken
vanden cap gedreven banden acht hecken
Welk blystorn ende hi wonde
hadde moeten verduncken ten syde
Want synen satgen niet medallen
ten lesten syn des wiss ghevalen
op haer knien en aen brade sacrament
ter stondt es groot onbedreht
ende nae daerheit verlangende
toonde hem een lampe bewende han
behoudender reysen
Sondich
Wijnsynnen berogen
Inerden groten clap vanden blyuen
Belet

Die hymen breda vrylyck brachten
met truten met vanen my veel roetzen
vut den stepe halende

Sondich

Och noert meer foortsen
voer ons diuels teghenspoedelijc
helet

Ia traue jan selue oetmoedelijc
ende sijn vrouwe ende al de haren
gelingen oit mit blinden geharie
metten sacramente byden lancchen

Sondich

Saeft ons ny vlien
helet

Saeft ons ny lancchen

Sondich

Saeft ons ny hurrelen
helet

Saeft ons ny tanissen

Sondich

Saeft ons ny als serpenten grysschen
tes daert bliuen sal voertaen

helet

Dats v scult danel
ten es nochtan

65

ghy beleef van duegheden hadde helet
tes v weich

helet

hadse ghy ass ghesedt
sondich beroren stumcken daddaert
tes v scult

Sondich

" sun vaddaert
San lieydon an by den gloede

helet

Houdt daer dats ulbe

Sondich

Och ike verwoede
Simeonich dat suldij betalen

helet

If sal v tlicht vuten oogen halen

Sondich

Soe sal ic v de oren ass treden

helet

hoe mysel tandt

Sondich

Soe moet ic scrymberchien

Van quaetheden om dat dit sacrament

Sus verheuen es

helet

Och helisch serpent

Almoechenby deen op dand wtoren
 tes vs ons stult met
 sondich
 Saedt dalen v hoeren
 Wat willen wy deen den and smiten
 belet
 wen en tan ons met meer ghewinten
 Wyn hebben ons best ghedaen alle bee
 sondich
 ghy hebt myn ribben gesmeten ontbeet
 belet
 Soe doen de myn oec des moeteblien
 sondich
 Saedt ons deen dander labbermulen
 dander daer met v geueene alle ons slagen
 Wyn moetender meer vradagen
 Van lucifer inden heisschen rooch
 beledt
 Ic bid v vergiffenis
 sondich
 Ande ge v oide
 belet
 En ghy niet na sloot vuyl diuele
 sondich
 ghy hebt oec gescoet stuncende zwaet
 vuyl tot vuyl spuse

belet

vuyl sop vuyl moes
 sondich
 Hy verbliegen wy ghy botteroes
 saedt ons doole temptere in sonde
 belet
 Wyn hebben hier gedaeen bnde wonden
 horre saedt ons van hier verblieben
 Wyn sullen noch menige mensch bedrieghe
 Amen explicit
 Omelien fecit

Sacrament tulver zielen hate
Doet desen sacramento dyn caritate

Soonet en eerst als god ende mensche
aenreopet deuotelyc alst v noot es
het vertrouest den bedructen te wensche
by synder hooger tracht die groot es
ghen weet wel wat dat dyc broet es
gods lichaem vleesch ende bloet root es
Saer om wat ghyer om doet waerachtich
Dat doeden selue xpristu almachtich

Doet ulve deuorae den sacramento
ghy gylde bruere oft wie ghy snt
compt inde dese guldene als obedientie
ter eerden den sacrament gebenedict
Soe wordan deelachtich talder int
Den scoonen dienst tullo zielen proffnt
Dat men tyeheel haer duer doet

om de brueders ende de susters goet

Ghy meret hoemet besteedt In der kerchen
Sacrament den sacramento gheest ter eerden
Inde capelle tot veel weeken
Van allen ter liefden vrouwen ende heen
ons bewys vlist In dandren behieren

De na prologhe

Notabile vertorene eerberdighe
groot grondige hooge bernareit
Wijse boersieminge rechtuerdige
Die hem hier vut mynnen openbaert
Tulver alder liefdien eest vertlaert
Hoe thelich sacrament hand mynluuert
Hier te breda so ghebrocht int stede
Wij heuelent dijder wetentheden

Hraue Jan van Nassouw zaliger gedacht
Ende sonckrouwe marie lof sam
met sulchier sonst hier Inne vorachte
Dat hier binnien breda quam
Wone dit oyt m synder herten nam
Doop blint stom troepel vnde lam
heuet myndis synder gracie genesen
Des moet euichich ghebenedict wesen

Ten dede nonc soe veel mirakulen
ter mynberdaert nu al vergaten
ten heester In deser tabernaculen
In onser stadt van breda meer gedaen
hier om ghy die hier sitten oft staen
Op dat ghy salachet mynrecht ontfaen

Op dat des salheit sou vermeeren
hebbent Wyn van den sacrament gespeelt
Daer met dat men v god heueelt

Almen

Dyest prologhe.

De bader de wone en den heilige geest
Drie personen ende een god vdrachthd
heeren bouen allen heeren meest
In eender mogenthalit eendrachth
moetn soe Dese driebuldth eendrach
Moetn soe willecom syn nad inde **Lith**
als ghn hier sydt verde yemijnde

Den heiligen sacramente ter eer
dat hugo van sante victors sach te paas
Zullen Wyn vspelen inden naem des heil
out myne een huuerlyc bewys
vanden heilighen sacramente Johs
Iwelt Jan hantoen vant hidn moe
Des tholt van bruegde maecte herre

68

Ian hantoen een duey delnt man
ter meulverbact met ij. vrouwen vant
Iwelt hy taste zeer brueydelnt an
ter stont wordet bloedende hij syn haert
bestaempt hiedt hijt ballen op dlandt
ende thiel inde self stadt van seluen
daer gelegen hadde voer tdeluen

Hoeft de prochtaen bracht ter meulverbact
sullen Wyn tot behoest
out wort v signelich geopenbaert
hoeft meester mathaens heeft geroest
een aduocat zeer wondende bedroest
met den vijsen steekt stekende diep
soe datter te vuff steden Ibloet opp liep

Dese miracule wort alom hier gehoert
Iwelt veel bedruete menschen aenriep
out grooter denotien om haer consoert
ter meulverbact I daersyn henen liepen
ghesondheit dat si daer schepen
geuotelyc doende haer offerande
Iwelt men alom wist hymen den lande

Alle die miraculen gemeene

sullen v met woerden worden geraempt
Want ghescheden figuerlyc allene
Van heer wouter van kresselre gemaet
Sie ondere dengelouye bestaempt
Int vier hadt moeten doen synen end
En had hem i met verlost ds sacrament

Diuvel in e sal comen In ons spel
hoe dat inden boet sde niet en staet
maer ghem muegheit beuroeden wel
dat de diuels mesten In alle quaet
om duegheit te beletten es al hertart
In s menschen qualic vaet zij oic blyf
Des zy dit sacrament hemden

Tes goet te beuroeden vriende getrou
Dat hem de viande Jyne bliesen
Dat hy tsacrament proeven soude
op dat hy sin ziele mocht verliesen
Want gevoelen dat von verliesen
Hier Jyne duuelne te settene
om alle Maerheit te belettene

Poett om dat ghem oic weten soudt
hoe tsacrament hier qua m state
ende op dat ghem dies n^r vgete soud

ten sacramente dyn caritate
Soe sullet wy v spelen mz blinde gelate
hoe graue lan met blinder glorien
Hier dede brughen zaligher memone

Cer meulver baet waest vwoerent mede
Des mendaez mz wel en const gemaet
ende de kerclie stont op haer ballen
Die men met wel en const gemaet
Hier om en meer anderen satren
Woverf hy aen h Jan van loo salus gedau
ds syt hier bynnen breda brachten

Dit ende meer sullen lyk toegen
Vanden heiligen sacramet vertoren
De allen biddende kerdoer doogen
Wilt dandrelint nemen ons oorboren
ter eer en onsen heere al voeren
mij genediger vrouwen goedertieren
ende alle haer ghetrouwbe offieren

Allen den goede been vand stede
ende vallen van herten van bronne
God verleene hem synnen hooge vrede
Diet sacrament vand myeuw vaeit hemyn

ter liefsden en eerden dat sijt begynnen
allen bruiders en susteris vāde sat men
Ons hort ende swijght wde excellē

Gmechenset

Gondich betoren
Gelet van dueghden **D**uvels
Ian hantoen
Die procthaen
In vrouwe
Nin vrouwe
In man
Meester machaans
Heer Wouter van hysbelie
De knapen alle
Ikersten
Lander heiden
Heiden
Derde heiden
Schoutet
Se bisschop van lundach
Heere den bisschop
Hij heere

Tunis